DAGSINS MEINING

Fokus á umhvørvið

Hesa vikuna hevur verið umhvørvisvika í Vestmanna. Har hava verið nógvir áhugaverdir og viðkomandi spurningar til viðgerðar. Teirra millum hvussu vit kunnu endurnýta tað vit brúka í gerandisdegnum og hvussu vit kunnu halda firðir okkara reinar. Ja í heila tikið, hvussu vit duga at heilt reint í egnum húsum.

Hóast tað skuldi verið so sjálvsagt, at vit føroyingar, sum liva mitt í náttúruni, vóru teir fyrstu at umrøða og gera nakað fyri at halda umhvørvið reint, so er hetta tíanverri bara nakað, sum verður tikin fram hissini. Vóru tað ikki einstaklingar sum Finnbogi Joensen, húsavørður í Vestmanna og Jógvan Mørkøre, býráðsformaður í Hósvík, sum tóku hetta málið í størsta álvara, so hevði lítið og einki verið frammi um hetta. Heilsufrøðiliga Starvsstovan hevur roynt tað hon hevur megnað, men soleiðis sum politikararnir hava raðfest umhvørvismál, hevur her verið sera avmarkað orka. Sjálvt ikki tá komandi oljuvinnan bankaði á dyrnar og hetta setti størri krøv til umhvørvisarbeiði vóru politikararnir sinnaðir til at seta nóg nógva orku av til hetta øki.

Men lat okkum tó fegnast um tað, sum verður gjørt. Tiltakið í Vestmanna er afturvendandi. Umhvørviseldsálin, sum stóð aftanfyri tað í fjør, er aftur undangongumaður í ár. Tað góða við hesum er, at tað eru ikki bert teir stóru umhvørvisspurningarnir, sum verða umrøddir. Eisini hetta at taka hædd fyri umhvørvismálum í tí smáa er á skránni. Hvussu vit í tí dagliga bera okkum at, tá tað ræður um at halda umhvørvið reint.

Spurningurin er, hvussu vit fáa myndugleikarnar at taka umhvørvisspurningin í størri álvara. Her hava teir so í Sundalagnum við bygdaráðsformanninum í Hósvík á odda nú í eina tíð skipað seg í eina felagsnevnd, sum burturav arbeiðir við umhvørvisspurningum. Hetta er nakað, sum eisini aðrar kommunur áttu at lært av.

Vónandi kann oljuvinnan og tey umhvørvislig atlit, sum har koma fram, verða við til at fáa okkum at hugsa meira um okkara egna umhvørvi. Í hesum sambandi vilja vit heita á myndugleikarnar um til komandi fíggjarár at seta fleiri pengar av til umhvørvisarbeiði, bæði við eini komandi oljuvinnu fyri eygað men so sanniliga eisini fyri at kunna kanna, hvussu vit sjálvi dálka firðir o.a í tí dagliga. Spell at Føroya Umhvørvisverndarfelag, sum nøkur ár herfyri varð so virkið, nú tikist at vera sovnað. Spurningurin er, um ikki nýtt lív eigur at kveikjast í hetta fyrr so stolta og virðismikla felag. Gott er at einstaklingar taka hetta mál so álvarsliga, men vit eiga øll at lyfta í felag. Latið okkum vóna, at vit í hesi nýggju øldini fara at seta meiri orku av til nettup umhvørvisspurningar. Hetta skylda vit okkara eftirkomarum. Náttúruna hava vit jú bara fingið til láns frá teimum.

Sosialurin

VIÐMERKINGAR

Hví drála teir, tá alt liggur so raðið fyri?

Jóannes Eidesgaard

Kropp á kroppi koma teir fram í fjølmiðlunum og smyrja seg við, hvussu lítlan týdning ríkisstuðulin hevur fyri føroyska búskapin, og hvussu skaðiligt okkara samstarv við Danmark er. Men hvat er tað, sum fær júst somu menn ikki at tora at fremja tað í verki, sum teir siga er einasta bjargingin fyri føroyska samfelagið?

Rættiliga avgerandi er tað fyri trúvirðið hjá einum politikkara, at hann roynir at seta tað í verk, sum hann veruliga sigur seg trúgva uppá. At hann ikki bara buldrar sum ein onnur tóm tunna um tað, sum hann heldur er best fyri land og fólk, men at hann setur gerning aftan fyri orðini. Øll minnast vit orðini hjá fræga svenska javnaðarmanninum Olof Palme, at politkkur er at vilja.

Politisku tvíburðarnir Torbjørn Jacobsen og Høgni Hoydal hava enn einferð við buldur og brak roynt at sagt okkum, hvussu óneyðugur ríkisstuðulin og samstarvið við Danmark er, og at alt hetta má fáa ein enda onganti ov skjótt.

Og nú koma teir aftur við einari nýggjari búskaparligari opinbáring, at blokkurin er bert 4% av føroyska búskapinum. Og sum Høgni Hoydal tekur til, føroyingar eru bert 4% frá sjálvbjargni, tí nú hevur onkur búskaparfrøðingur billað honum inn, at tað psykologiskt virkar betur at seta brúkta ríkisstuðilin í mun til BTÚ. Teir hava funnið fram til, at hetta virkar meira sannførandi heldur enn at seta ríkisstuðulin í mun til samlaðu inntøkurnar á fíggjarlógini, tí tá er prosentið ræðandi høgt.

Men tað er ósømiligt at káma burtur ein veruleika, sum allir føroyingar kunnu forhalda seg til. Og so annars ikki eitt orð um, at tað, sum teir kalla óbrúktur ríkisstuðul, er medvirkandi til at økja um ognina í Landsbankanum. Og ikki eitt orð um sokallaðu multiplikatoreffektina av ríkisstuðulinum og donskum lønum annars í Føroyum.

Fyri at siga tað stutt, so er greinin hjá Høgna Hoydal í gjár, sum er eitt ekko av greinini hjá Torbirni, ein grov manipulatión av veruleikanum og als ikki nakað sum sømir seg einum politikkara, sum gjarna vil kallast ábyrgdafullur. Hette er propaganda, so tað stendur eftir - og enn er valstríðið ikki byrjað. Men hin vegin vit hava jú havt eitt propagandaministeriið alt valskeiðið, so hví ikki eisini nú.

Hetta minnir mest av øllum um, tá kollfirðingurin á sinni skuldi keypa komfýr. Hann fekk at vita, at nýggi komfýrurin brendi bara helvtina av tí , sum aðrir gjørdu. Tá meinti kollfirðirngurin, at hann átti at umhugsað ar keypt tveir, tí so brendi hann als einki. Men hetta minnir eisini ræðandi nógv um ta tíðina í 80´unum, tá ein ávísur fíggjarmálaráðharri ikki fekk vent sær fyri teimum yvirfyltu grunnunum, sum vóru. Vit vóru so ríkir, at alt bar til, men hvat hendi bert fá ár aftaná? Og hetta minnir eisini um tíðina beint eftir kríggið, tá føroyingar áttu so nógvar pengar, at vit máttu loysa sum skjótast, tí einki var óført fyri stutt eftir at uppliva, at djúp kreppa rakti landið, har m.a. Sjóvinnubankin fór á heysin fyrstu ferð.

Men álvaratos, er Føroya framtíð ikki størri eitt mál, enn at tit seta tykkum at jonglera við prosentum við eittans endamáli at dylja veruleikan? Hetta er propaganda av versta slag, sum tit, sum sita við politisku leiðsluna, áttu at hildið tykkum langt frá, men heldur sakliga og skilliga komið út og sagt fólki frá, hvørjar avleiðingarnar verða. Tit eiga próvbyrðuna, men hava tit í felag runnið undan henni.

Hvat við heldur at svara føroyingum spurninginum, hvat tað merkir fyri komandi árini, at inntøkasíðan á fíggjarlógin verða skerd soleiðis:

2002: inntøkurnar minka við 400 mió. kr.
2003: inntøkurnar minka við 600 mió. kr.
2004: inntøkurnar minka við 800 mió. kr.
2005: inntøkurnar minka við 1000 mió. kr.

Ella hvat merkir tað fyri føroysku vælferðina, at vit eftir fýra árum taka á leið 2,8 milliardir krónur burtur úr okkara inntøkum, samstundis sum útreiðslurnar í somu tíð verða hækkaðar hundraðtals milliónir? Svara okkum heldur tí spurninginum?

Høgni Hoydal veit væl, at tað eru búskaparligar framrokningar, sum fráboða ein skelk og eitt hóttarfall í føroyska búskapinum, tá tykkara ætlan verður sett í verk, men tað dylir hann sum mansmorð. Landsstýrið, sum eigur próvbyrðuna, eigur at føra seg fram við sakligum og greiðum uppsetingum av avleiðingunum. Hvat við at siga okkum avleiðingarnar á góðum føroyskum? Hatta, sum Høgni Hoydal nú roynir seg við, minnir ikki sørt um tey fantastisku hugskotini, sum henda leygarmorgun á einum kollegiið aftaná eitt gott kvøld. Men álvaratos, tað er støðan alt ov álvarsom til.

Men tá alt er so ljósareytt, hvat er tað tá, sum heldur tykkum aftur? Meirilutin á Løgtingi sigur ja til loysingina, stjórnin sigur ja til loysingina við ávísum treytum m.a. 4-ára skiftistíð, eitt samt Fólkating sigur ja, men framvegis tora tit ikki at taka stigið.

Andstøðan kann valla vera ein forðan, tí vit eru ein minniluti. So álvaratos Høgni Hoydal, hví tekur tú so ikki stigið - torir tú ikki, nú alt er so greitt. Ella skalt tú brúka títt hatur móti okkum og móti dønum til komandi valstríð?

Alt fleiri føroyingar skíra tykkum fyri tómar tunnur, sum bara buldra, men ikki tora at seta tað í verk, sum tit kalla einastu bjarging okkara. Vóru nøkur mansevnir í tykkum, sum manna samgonguna, so tóku tit loysingina. Vegurin er greiður, einasta forðan er tykkara tørvandi dirvi til at taka politiskar avgerðir.

Eg skal venda aftur til restina av hasi greinini hjá Høgna Hoydal í Sosialinum týsdagin, har hann mest av øllum minnir meg um Frank Dahlgaard fólkatingslim, sum undir spurnarorðaskiftinum í seinastu viku, gjørdi seg fyri skommum við ósakligheitum og nationalistiskum herrópum.

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri:
Jan Müller jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri:
Eirikur Lindenskov eirikur@sosialurin.fo
Tíðindaleiðari:
Jústinus Eidesgaard justinus@sosialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@sosialurin.fo
Marjun Dalsgaard marjun@sosialurin.fo
Gudny Langgaard gudny@sosialurin.fo
Blaðfólk:
Áki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@sosialurin.fo
John Johannessen john@sosialurin.fo
Edvard Joensen edvard@sosialurin.fo
Turið Kjølbro turid@sosialurin.fo

Stefan í Skorini stefan@sosialurin.fo
Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo
Myndamenn:
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo
Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Sosialurin í Norðoyggjum:
Postsmoga 231
Nólsoyar Pálsgøta 1
700 Klaksvík
tel. 458686 fax 458687
e-post: klaksvik@sosialurin.fo
Útgevari/uppseting:
Sp/f Sosialurin
Prent: Prentmiðstøðin

Avgreiðsla:
Mán.-frí. 8-16
Argjavegur 26,
Tel. 311820, Fax 314720
Postadressa:
Postboks 76, 110 Tórshavn
E-mail:
post@sosialurin.fo
lysing@sosialurin.fo
lysingartorg@sosialurin.fo

Blaðið verður prentað mánadag-fríggjadag klokkan 14^{00}

Lýsingar

Freistir:	Tekstlýsingar	Størri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir
Týsdagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12
Mikudagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12
Hósdagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12
Leygardagsblaðið	Frí. kl. 10	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12

Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettu freistir.
Framíhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.

Stødd:
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarnar er 4mm.